

A NAGYGYÜLÉS UTÁN

A nagy nap, amelyre talán negyven év óta várt a kanadai magyarság, elérkezett és lezajlott a héten. Megalakult a Kanadai Magyar Szövetség, öreg kanadások dédelgetett ábrándja, fiatal, háborumarta vándorló legények reménye. A keretek, melyek között a nagy esemény lefolyt, ünnepélyesek, szépek és méltóságteljesek voltak: a delegátusok találkozó helye, a tartomány első épülete volt, ahol az angol király és királyné fényképe és a csikos brit, meg az angyalos magyar lobogó között hangzottak el a magyar nyelven a kiküldötték vitái, amelyeket miniszterek, polgármester, konzul és más közéleti vezetők üdvözlései vezettek be, az épület a birodalom legrégebbi társaságának, a Hudson Bay-nak sápadószőnyegű, finom és elegáns éttermében volt és a hálaadó istentiszteleteket is a város legnagyobb és legszebb templomában tartották.

A delegátusok nagyrésze előkelő szállodákban lakott és az angolnyelvű lapok az első oldalán cikkeztek a mozgalomról. A gyűlés hangja is méltó volt a törvénytalkáló csarnokok csendéhez, szóval az ágy, amelyben a gyermek született, selyempap-lannal volt bevonva és a csesemő szájában ott volt az ezüstkanál is — ezeketán most már csak az lesz a kérdés, hogy milyen is a gyerek?

Nos, meg kell állapítanunk, hogy a különböző bábák különböző gyereket vártak. Ez már így szokott lenni minden polgári családban, különösen, ha olyan nagy az a család, mint a miénk és hozzá még magyar is.

Tagadhatatlan, hogy ez az összejövetel nagyot emelt a magyarság tekintélyén, de tagadhatatlan, hogy nem történeté válna meg ilyen impozáns módon, ha a háttérben hatalmas vállalkozások érkekei nem lettek volna a mozgató erők és ha az előkészítésen nem dolgozik hónapokon át éjjel-nappalá téve a bizottság ideiglenes titkára, Szabó György.

És a Magyar Szövetség megalakítására törekvő mélyes közös akaratnak és az említett nagy üzleti érdekeknek különös vegyüléke volt az a természetű taps, amellyel a nagygyűlés Szabó György beszámolóját fogadta és amellyel Szabó Györgyöt a Szövetség tisztviselői közé még csak nem is jelölte. Ugyanez a szellem vezette az elnökléseket is: komoly, régi, ismert és köztiszteletben álló magyarok neve, mint Nagy Lajosé, a negyvenéves kanadai Eszterházi, vagy Bakonyi Jenőé, Wakawról — még csak nem is kerültek a zöld asztalra. Ismerős régi név csak egy volt: Pánczél László — de a gyermeké, akit a bábák bölcsessége végül is a bölcsőbe rakott, csak mintegy másfél évvel ezelőtt hangzott fel Kanadában.

Hogy kicsoda, micsoda Ujváry János, az új elnök, igen kevesen tudják. Hogy ki volt azelőtt, azt még kevesebben és hogy ki lesz, kinek fog bizonyulni — azt senki sem tudja.

Hogy miként kerülhetett Dr. Ujváry János a kanadai magyarság legelső pozíciójába ilyen rövid szereplés után, ennek titkát most itt nem firtatjuk. Mi azt is hajlandók vagyunk elfeledni róla, amit hallottunk és tudunk és ha a magyarság nagytöbbsége a szerdai gyűlésen helyhelyezte a bizalmát — nem keressük a háttér ügyes megrendezésének titkait és hajlandók vagyunk ott a jelenlegi piadestálón megszületett gyerek gyanánt elfogadni.

— A nép akarata szent — mondotta a Szövetség titkára, Istvánffy Miklós — és mi is ezt az elvet valljuk.

Kérünk és figyelmeztetünk kell azonban az elnököt és a tisztikart egyaránt, hogy ne feledje el, hogy a Magyar Szövetség alapjainak lerakása az ő kezükbe van letéve és az első téglák helyének alapos és megmondott kiszabásától függ, hogy vajon diadalmasan fog-e állni, vagy pedig a fejünkre fog-e majd szakadni az épület.

Mert a kocka el van vetve. A Kanadai Magyar Szövetség — jól, vagy rosszul, de megalakult. Ha ez a Szövetség, amely a

legelső komoly próbálkozás a Kanadában élő magyarság egyetemes megszervezésére, megbukik, akkor ezzel elbukik a kanadai magyarság ügye is és megtörténhetik, hogy itt többet semmiféle Szövetséget alapítani képes senki nem lesz.

Megvalljuk, nem a külső támadásoktól féltjük a mai Szövetséget, kijelentjük, hogy ha az — kétélyeink ellenére — hivatásának magaslatára tudna emelkedni, mi magunk támogatnánk elsősorban, de félünk, hogy belső összetételében nincsenek meg azok a garanciák, amelyek ilyen nagyszabású és a magyarság egész jövő életére kiható akciónál nélkülözhetetlenek.

Pontos lenne, hogy az az óriási munka, amelyet az eddigi intézmények és mellettük főleg a Kanadai Magyar Ujság, Kanada magyarságának pártok, felekezetei és üzleti érdekek felülálló megszervezésében kifejtett, ne vesszen kárba és intézményeink ne katolikus, református, baptista, C. P. R. vagy C. N. R. érdekeket védjenek, hanem egységedül csak a kivándorlás keserű kenyerét evő, idegenben élő és hazájáért, családjáért síró magyarságot.

ÖTNAPOS ÜTKÖZET ELPUSZTITJA EGY NAGYHATALOM EGÉSZ ÉVI KÖLTSÉGVETÉSÉT

A múlt év végén az angol hadsereg volt vezérkari főnöke, Robertson vezérezredes igen érdekes beszédet tartott a háboruskodás ellen. Beszédének — a téma meglehetősen elcsépeelt — azzal adott színezetet, hogy számokkal szöngörösködött. Számokkal, melyek — amint többszörösen hangzott — kell, hogy elrettentősen hassanak.

A különben is igen érdekes és óriási készütséget eláruló beszéd Anglia világpolitikai helyzetére való tekintettel nem volt a maga egészében nyilvánosságra hozható. Számszerű adatai azonban eljutottak rendeltetési helyükre.

Robertson azzal kezdte be beszédét, hogy úgy a hadviselés, mint a helyhez kötött csaták, csak végpontjai sok hosszú katonai munkának, melyek mérhetetlen összegeket emésztnek fel. Errekes tehát az európai nagyhatalmak az ezen célra kiadott költségeit — és haderejét már a háborút megelőző időkben összehasonlítani.

Első helyen Oroszország állt a tén. Hadviselési költségei évente közel 400 millió dollárt tettek ki.

Oroszország után Anglia következett évi átlagos 346 millió dollárral. Franciaország is tekintélyes hadsereget tartott, melynek költségei közel 300 millióra rúgtak, Németország 234 milliót, a volt Osztrák-Magyar Monarchia pedig 150 milliót költött hasonló célra. Olaszország volt az európai nagyhatalmak legkisebbike, mégis hadereje évente átlag 130 millió dollárt emésztett fel.

Még elrettentőbbek ezek a számok, ha tekintetbe vesszük, hogy ennek a békében kb. 7700 millió aranykoronát

hadviselési államok csak katonákra naponta 40 millió aranykoronát (8 millió dollár) használtak fel.

A hadviselés költségeiről valamely nyire is tájékozható képet azonban csak úgy nyerhetünk — ha a lehetőség szerint összehajlítjuk mindazon kiadásokat, melyeket az egyes katonai egység lakóhelyéről a rendeltetési helyére való juttatása felemészt.

Általánosan ismert adatok alapján megállapítható pl., hogy a lengyel ütközet, melyben 286 ezer (osztr.-magy) ember vett részt — csak vasútszállítási összegekben 6.7 millió koronát, felszerelésben 45 millió koronát, ellátásban, élelmezésben 13 millió koronát emésztett fel. Az ütközet kisebb megszakításokkal kb. 4 napig tartott, és 560,000 gyalogos, 65,000 lovas állott összesen tüzből. A leadott lövések száma átlag 200-ra volt tehető naponta (kezdésben a puska használata gyakoribb volt, később mind ritkább) és így a leadott lövések (közfegyver) — összege nem kevesebb, mint 112 millió volt. Agyunként átlag 40 lövést számíttva 120 ezret számíthatunk.

Egyedül ez a lövöldözés Ausztria Magyarországnak 90 millió, Oroszországnak 136 millió aranykoronájába került. Összehajlítva az egyéb veszteséget felszerelési költségekben, lovasanyagban, valamint azokat a kiadásokat, melyekbe mindezen ott elpusztult dolgoknak a szállítása, beszerzése, fenntartása stb. került, azt találjuk, hogy bár ez a csata a két hadviselő félnek közel 800 millió koronájába (160 millió dollár) került — ez volt a világháború egyik legolcsóbb ütközet.

MIBE KERÜLT EGY KATONA FELSZERELÉSE? HUSZONHARMOMILLIO LELEK PUSZTULASA

Amennyire részletek máig egyáltalán meg tudhatók voltak, a legköltségesebb ütközetet a francia Amiens előtt vívták.

Hétszáz ezer ember és 31 ezer különböző kaliberű ágyú harcolt öt napig szakadatlan, majd folytatódatosan további 27 napig lassan lanyhuló hűvel. Ez az ütközet 2308 millió aranykoronát emésztett fel, mely összeg egy gazdag nagyhatalom békebeli egész évi államháztartási költségeinek fedezésére bővegesen elegendő lett volna.

A híres és katonai szakemberek által a világháborúra nézve döntő kiemelésnek minősített Marne-ütközet, amelyben kb. 1/4 millió ember állott harcban egymással (10,000 ágyú) — rányilag nem volt túlságosan költséges, mert „csak” 960 millió aranykoronába került.

Minden veszteség költséges. Azonban a világháborúban alkalmunk volt azt az érdekes megfigyelést tennünk, hogy olykor a nyers fél materiális veszteséggel összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint az ellenfele veszteségei (Tolmein).

Átlagosan számítva az u. n. kisebb ütközetek 14—20 óráig tartottak és ezekben kb. 200—300 ezer ember vett részt esetenként. Az egyénenként átlag — közfegyverrel leadott lövések száma 120-ra, az ágyúk átlagosan leadott lövéseinek száma 50-re tehető naponta. 30 millió gyalogosi, 250 millió tüzereségi és 300—400 millió egyéb kiadást okozva. Ilyen „apró” ütközetek átlag hetenként vívódtak — sokszor igen gyakran nagyai mániából, önző egyéni-érdekekből és a legjobb esetekben néhány száz lépcsényi területért.

A világháború emberanyagban — mindent összefoglalva — 23 millió lélek veszteséggel záródott.

Összüköltséggel, 1536 napot számítva, White angol statisztikus adatai szerint 700 milliárd aranykoronát tesz nek ki, bele nem számítva azt a rengeteg veszteséget és kárt, amit okozott és tekintet nélkül arra, a z inválidus tömegre, a sok özvegyre, árvára és azok eltartási költségeire.

Robertson vezérezredes beszéde szomorúan érdekesítő, mert beszélnak az ő volt mestersége — a háborúra való előkészítés művészetét adja meg a komolyságot arra, hogy azt a mindenkor háboruskodás ellen vessen latba.

VESELSZKY FERENC
Vancouver, B. C.

PENGŐJÉT, DOLLARJÁT KÖLDJE A „PANNONIA UTJÁN”
296 1/2 Main Str. WINNIPEG, MAN.

Miért VEGYÜNK Arctic Szénét?
No. 10
Mert a városi irodánk kényelmesen közelíthető meg és pontos felvilágosítással szolgálunk, hogy milyen szén felel meg, IDŰNKINT HAZABAN.
Telefonáljon!
Portage Ave. 439.
szemben a Hudson Bay-al

ARCTIC
ICE & FUEL CO LTD
Phone: 42 321

REBEKA PÁLYAFUTÁSA

Irtá: TAMÁSI ARON

I.

Tegnapelőtt is kérdezték:

— Mi bajod, Elek?

A tegnap is kérdezték:

— Mi bajod, Elek?

Nem is felelt az illetlen alak, pedig emberek között él az ember. Annyira ment, hogy még az Isten kegyelmét sem kereste.

Ma is húzhatták vasárnap fejében a harangot s hirdethetett nagy könyörgést a pap termékeny időért, az ő helye mégis üresen maradt a hűvös templomban.

Jóreggel eltűnt s csak a fák a madarak látták, hogy hanyatt a föbe temeti magát. Merőn és izetlenül feküdt, mintha fogadásból tenné. Bántotta minden mozgás. Még a rebbető szép madarakat sem szenvedhette. Ugy nézte őket, mintha puskába kívánczoló két golyó lett volna a szeme. A szellőt rugással űzte el durván, ha arcába hajtotta az illatos fűvet.

Igazán kacagnivaló volt ilyen nagy túlszában a világmegvetésnek. Csúfolni lehetett volna, bűnterhe nélkül ilyenformán:

— Menj el, Elek, tán nem jól fogád a leányt!

Déli haragszóig horpasza lett a nevevétel s mégis, meg nem mozdult.

Ilyen bolonddá mi tehet?

Csak szerelem tehetta.

— Ma elvállik minden, — fogadkozott magában.

Nem hallotta, hogy suhog a fű.

— Elek bácsom, hát itt van? Odanézett s hát a kicsi huga. Neki sem szólt.

— Jöjjön enni, mert anyám búsul.

Intett szelesen, hogy menjen. Aztán meggondolta hirtelen s így szólt:

— Végy hamar egy éveget s hozz bort. Mondd meg, hogy irják fel a nevedet. De hamar!

Hiába járultak hozzá a családtagok s mondták:

— Jere ehni, Elek!

— Oh te Elek, jere enni!

Elhajtotta magától.

— Bort!

Elhozták azt is. Kortyogtatni kezdte, s szelte az időt is.

Szürkületkor már tervezgetni kezdett.

— Menjek, ne menjek?! Kérem megegyeser, vagy istálja a hóhér?

Megitta a végit.

— Szeretsz-e, Rebeka!?

Nagy gerjedésben elment, s ahogy a kapu csattant, hamar így szólt a kicsi leányhoz az édesanyja:

— Eredj, Ercsi, nézd meg, hogy va menyen.

Félóra mulva visszajött a gyermek:

— Eppen a korcsomába s mindenkitől meg, hogy kerítsék a cigányokat.

II.

A ház előtt hintázott a szélben a fa. Megette két ablak volt kitarva végig. A redők iszapgával a falhoz kikötve s az üveges szárnyak szabadjára eresztve.

Minden pillanatban új csillag ugrott az égre.

A házból csend és béke áradt a nyitott ablakon. Kiketyegett az ennekelötti falóra s miközben lánc végén csendet halászott az ónhengerekkel, tulipános homloka megett a harangzóra gondolt. S nem lélegez tiznél többet, s a haranglábon plihenő Urangyala kirepült a faluba.

Rebeka lámpát gyújtott a kikötött zöld redők megett. Az ablakhoz lépett, ahol muskátli bódított a szélnek. Torony felé fordult, legényriasztó kezét felfogta s Isténhez kezdett beszélni.

A vénember nem vala ilyen fürge. Ülve tisztelte a mennyet egy kurtalábú, kerek széken. Ujjalval megmutatta a keresztnek három végét, álla alatt ökölbe fogta kezét és puszogni kezdett.

Időnkint nekifutamodott és kidobott hangosan egy szót.

III.

— Ha! Valaki jó.

Árnyékot termelt a föld az ablak alatt.

— Jöhét bátran.

Még a földön térdelpt a lány. Kötényében a virágcserep darabokban s orcáján várakozás.

Az ablakon bólongatott bé a fa:

— Jól van, öreg. Kedvet találasz az Isten előtt.

Rebeka szót szüntetett s az Ur után a muskátli virágot látogatta meg egy kanna-vízzel.

— Beh édes az illatja, mint a nádmez!

A vénember jól halotta, de egyideig szótlanul verte kezeféjéhez a rojtos dohányszacskót. De aztán megmondotta jóízű véleményét:

— Ti fehérepekül olyanok vattok, mint a lúd: minden burjánját felmagasztaltok.

Felkapott erre Rebeka is egy cserepet s apja felé fordulva üdén dicsékedett:

— Jót szóla, hiszen kiéd is burjánpi páp! En természetment eldugott melegágyban s amikor a fináncok jártak, ugyé mennyit imádkoztam, hogy reá ne kapjanak?!

Az öreg boldogan töltötte a pipájával egy kicsit az időt.

— Hát te ügyes leány vagy, szentigaz. Megérnél egy kalapfé aranyat.

Egészen rábújt a virágra a leány.

— Jaj, milyen jó, mint a kúsgyalkák lehelle! Miért is nem lettem kicsi méh, hogy szophatnám örökké a virágok mézét! Vagy lettem volna szép kicsike pillancs, amelyik repül, re—

S leejt e pillanatban a cserepet s a hirtelen zajra megrebegne a vénember keze is s kiesék abból a csereppipa.

Nagy csendben s kárvalottan szedték mindaketten össze.

— Kecsebéka!

Elek az ablakon békonyökölt.

— Búcsúznak a madarak és sirnak...

Hátamegett három cigány állott.

— Ajtóm is van — mondta a vénember.

— En csak a leányát látom. Mondám, ugy e, hogy búcsúznak a madarak és sirnak?!

Látszott, hogy ivott.

Rebeka rebegvenzte. Meg sem mozdult.

— Búcsúzni jöttem, — törte a legény.

— Adjon Isten jót, — felelt a vénember.

— Hát nekem ne adjon! — dengette az ablakpálpát s a kalapjából a szobába rázta a virágokat.

Rebeka lassan arra húzódt, szedni kezdte fel a virágokat és sugva így kérdezte a legényt:

— Ki adta?

— Temetőből szakasztottam.

A vénember karosszéke felé megvettette a hátát.

— Leány nincs.

— Most sem adja?!

— Most sem.

— Hát jól van, azt a csillagos egit! — Kalapját a fejébe vágta, menni akart, aztán mégis visszahajlott és kérve kérdezte:

— S azért megegyeser szót mondok: mégsem eresztli hozzam Rebekát?

— A szű rágja a fát s ne a vasat.

Kalapját a fejéhe surolta és hátrább lépett.

Rebekának elfacsarodott a szája.

— Temesetek! — hangzott odakünn, mire keserűséget öntött a három cigány a hűbe és nófát.

Igy vonultak tovább. S még utóljára vissza-kifáltott a legény — Rebeka, mikor támadunk fel?!

Rebeka keservesen sirt! Elmúlhatott egy óra.

A vénember magábaesve a ludat a széken.

Valami nesz hallatszott gyengén az ablak alatt. Kisírt szemével felfigyelt a leány.

Elek óvatosan az ablakpálpára könyökölt, szétfűrkészett a szobába és halkán, szerelmes, édes hangon így szólt:

— Rebeka, jere lépjél ki chejt az ablakon.

— S elmenyünk?

— EL. Hová?

— En hezzéd, s te hezzám.

S Rebeka kilépett ahajt az ablakon s másnap magától ment

családjába a leány.